

Załącznik
do Uchwały nr 1/15/2014
Zarządu Banku Spółdzielczego
w Radzynie Podlaskim
z dnia 17 lipca 2014r.

**Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Radzynie Podlaskim
podlegająca ujawnieniom (III filar)
na dzień 31.12.2013 roku**

Radzyń Podlaski, lipiec 2014 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	2
1.1. Informacje ogólne o Banku	2
1.2. Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej	3
2. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku.....	3
2.1. Ryzyko kredytowe	4
2.1.1 Zarządzanie ryzykiem kredytowym.....	5
2.1.2. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych	10
2.1.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości.	11
2.1.4. Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń	12
2.1.5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym.....	13
2.2. Ryzyko rynkowe	14
2.4. Ryzyko stopy procentowej	17
2.5. Ryzyko operacyjne.....	19
3. Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym.....	21
4. Fundusze własne.....	21
4.1. Informacje podstawowe	21
4.2. Struktura funduszy własnych.....	22
5. Adekwatność kapitałowa	22
5.1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego.....	23
5.2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego.....	24
5.3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego	26
5.4 Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań	27
5.5 Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.....	27
5.6 Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	28
5.7 Wewnętrzne wymogi kapitałowe – II Filar NUK	29
7. Informacja o stratach brutto z tytułu ryzyka operacyjnego.....	33

1. Wprowadzenie

1.1. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim powstał w 1908 roku jako Drugie Radzyńskie Towarzystwo Pożyczkowo-Oszczędnościowe w Radzynie Podlaskim. Dnia 9 marca 1921 roku Towarzystwo na Walnym Zgromadzeniu postanowiło prowadzić swoją działalność w oparciu o ustawę z dnia 29.10.1920r. a w nowym statucie wpisano „firma przedsiębiorstwa brzmi: „Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim”, pod tą nazwą Bank funkcjonuje do chwili obecnej.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim posiadał następujące Oddziały i Filie:

- 1) Oddział w Borkach, ul. Spółdzielcza 46, 21-345 Borki;
- 2) Oddział w Czemiernikach, ul. Radzyńska 21, 21-306 Czemierniki;
- 3) Oddział w Komarówce Podlaskiej, ul. Krótka 2, 21-311 Komarówka Podlaska;
- 4) Oddział w Milanowie, ul. Kościelna 1, 21-210 Milanów;
- 5) Oddział w Ostrówku, Ostrówek 23, 21-102 Ostrówek;
- 6) Oddział w Radzynie Podlaskim, ul. Ostrowiecka 35, 21-300 Radzyń Podlaski;
 - Oddział w Radzynie Podlaskim, Filia Zabielska w Radzynie Podlaskim, ul. Wyszyńskiego 14, 21-300 Radzyń Podlaski;
 - Oddział w Radzynie Podlaskim, Filia w Kocku, pl. Anny Jabłonowskiej 45, 21-150 Kock;
- 7) Oddział w Ulanie, Ulan Majorat 58, 21-307 Ulan;
- 8) Oddział w Wohyniu, ul. Piłsudskiego 18, 21-310 Wohyń;
 - Oddział w Wohyniu, Filia w Suchowoli, Suchowola 128, 21-305 Suchowola;
- 9) Oddział w Lublinie, ul. Kawaleryjska 10/8, 20-552 Lublin;
 - Oddział w Lublinie, Filia „Rusałka” w Lublinie, ul. Rusałka 17/1 C, 20-103 Lublin;
 - Oddział w Lublinie, Filia „Łabędzia” w Lublinie, ul. Łabędzia 17, 20-552 Lublin;

15 października 2002 Bank został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000135222. Akta rejestrowe Banku przechowywane są przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, VI Wydział Gospodarczy.

Bankowi nadano w dniu 14 listopada 2004 roku numer statystyczny REGON: 000501802. Działalność Banku została sklasyfikowana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD2007) jako pozostałe pośrednictwo pieniężne 6419Z.

Bank, zgodnie z ustawą z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie.

W strukturze udziałowej Banku dominują osoby fizyczne posiadające łącznie ponad 99,00 % udziałów.

1.2. Podstawa sporządzenia Polityki informacyjnej

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Radzynie Podlaskim oraz Uchwały Nr 385/2008 (z uwzględnieniem zmian wprowadzonych Uchwałami KNF: Nr 259/2011 oraz Nr 326/2011) Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie *szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu.*

2. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy.

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

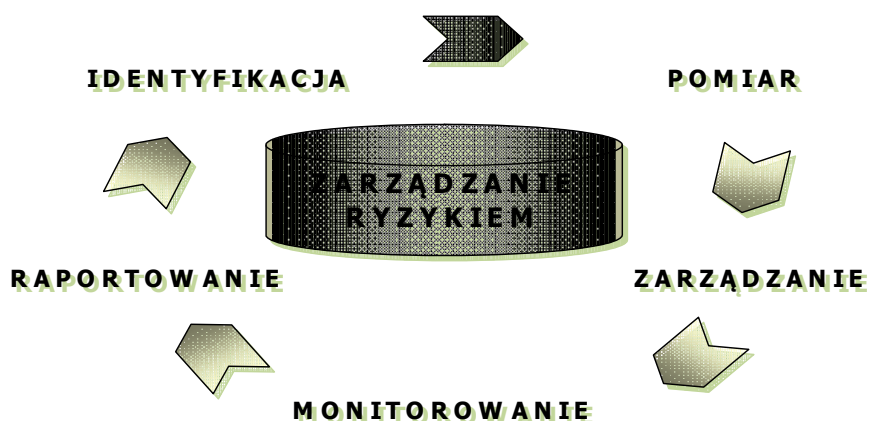
Struktura zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Radzynie Podlaskim

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

- gromadzenie informacji dotyczących ryzyka,
- identyfikacja ryzyka polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku,
- pomiar ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowanego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu rekomendacji i zaleceń, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających,
- monitorowanie polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka,
- raportowanie obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

Schemat zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Radzynie Podlaskim

2.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych nie wywiązywaniem się kontrahenta Banku z zobowiązań wynikających z warunków umowy. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Celem strategicznym zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, jest utrzymanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

W celu zapewnienia odpowiedniej, do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- ✓ ryzykiem kredytowym,
- ✓ ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- ✓ ryzykiem kredytowym ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości,
- ✓ ryzykiem rezydualnym

oraz stosuje określone techniki redukcji ryzyka kredytowego i politykę zabezpieczeń.

2.1.1 Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Oprócz Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym główną rolę pełnią:

- 1) Członek Zarządu odpowiedzialny za Pion Ekonomiczno-Finansowy i Ryzyk Bankowych, bezpośredni zarządzający i nadzorujący komórki mające zadania w obszarze zarządzania ryzykiem w Banku,
- 2) Komitet Kredytowy - opiniuje transakcje kredytowe oraz podejmuje decyzje w sprawie ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank, zgodnie z kompetencjami,
- 3) Komitet Zarządzania Ryzykami - opiniuje rodzaje i wysokość limitów wewnętrznych, wyniki analiz ryzyka kredytowego, wewnętrzne regulacje Banku,
- 4) Dział Ryzyk Bankowych, Analiz i Sprawozdawczości - opracowuje projekty: strategii, polityk, instrukcji, metodyk dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym oraz limitów ograniczających ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji zaangażowań. Ponadto, Dział ten monitoruje i zarządza ryzykiem kredytowym w Banku,
- 5) Dział Wsparcia Sprzedaży i Oceny Ryzyka Kredytowego - Weryfikuje dokumentację kredytową oraz ocenę zdolności kredytowej, przeprowadza ocenę adekwatności zabezpieczeń i poprawności propozycji decyzji kredytowych. Dokonuje okresowych przeglądów zabezpieczeń. Dokonuje niezależnego przeglądu klasyfikacyjnego portfela kredytowego. Weryfikuje propozycje tworzenia i rozwiązywania rezerw celowych na ekspozycje kredytowe.
- 6) Zespół Audytu i Kontroli Wewnętrznej - kontroluje i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem kredytowym,
- 7) Pozostali pracownicy Banku – uczestnicy procesu kredytowania - zobowiązani do przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym.

Struktura zarządzania ryzykiem kredytowym

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity),
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego portfela kredytowego, Bank prowadzi poprzez:

- 1) dywersyfikację ryzyka (limity)
- 2) analizę skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń,
- 3) analizę struktury portfela kredytowego,
- 4) monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury i czynników ryzyka,
- 5) analizę migracji ekspozycji pomiędzy poszczególnymi kategoriami ryzyka,
- 6) monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- 7) monitorowanie kredytów udzielanych podmiotom i osobom, o których mowa w art. 79 ustawy Prawo bankowe,

8) realizację przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych, polegających w szczególności na:

- a) organizacji bezpiecznych procesów podejmowania decyzji kredytowych,
- b) prawidłowym przepływie informacji,
- c) odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
- d) nadzorze nad działalnością kredytową.

Jako ekspozycję przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie.

Zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zm.), ekspozycjami zagrożonymi są należności: poniżej standardu, wątpliwe i stracone.

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Przeглядów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1589, z późn. zm.).

Bank tworzy rezerwy celowe. Rezerwy celowe tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- kategorii "normalne" – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- kategorii "pod obserwacją",
- grupy "zagrożone" – w tym do kategorii: "poniżej standardu", "wątpliwe" lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznany ryzykiem tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia.

Tabela 1. Struktura należności oraz wartości rezerw celowych sektora niefinansowego oraz jednostek budżetowych według stanu na dzień 31.12.2013 roku (w tys. zł)

Lp	Klasyfikacja należności	Kapitał	Nierozliczone prowizje	Utworzona rezerwa celowa	Odsetki	Ogółem należności netto
	1	2	4	5	6	7
1	Należności RB/ROR normalne	13 454	x	61	11	13 404
	Należności RB/ROR pod obserwacją	505	x	25	25	506

	<i>Należności RB/ROR poniżej standardu</i>	40	x	8	1	33
	<i>Należności RB/ROR wątpliwe</i>	0	x	0	0	0-
	<i>Należności RB/ROR stracone</i>	256	x	256	45	45
2	<i>Razem bieżące</i>	14 256	x	350	82	13 987
	<i>Należności terminowe normalne</i>	172 447	1 865	603	488	170 467
	<i>Należności terminowe pod obserwacją</i>	1 319	11	65	17	1 259
3	<i>Należności terminowe poniżej standardu</i>	416	7	82	5	332
	<i>Należności terminowe wątpliwe</i>	284	2	53	2	231
	<i>Należności terminowe stracone</i>	5 058	33	1 856	391	3 560
4	<i>Razem terminowe</i>	179 524	1 918	2 659	903	175 850
5	<i>Razem sektor niefinansowy</i>	193 780	1 918	3 010	985	189 838
6	<i>Należności normalne od jednostek sektora budżetowego</i>	14 879	4	0	169	15 044
7	<i>Razem należności sektora niefinansowego i budżetowego</i>	208 659	1 922	3 010	1 154	204 882

Łączna kwota ekspozycji kredytowych według wyceny bilansowej dla sektora niefinansowego oraz jednostek budżetowych, bez uwzględniania efektów technik redukcji ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2013 r. wyniosła 204 mln 882 tys. złotych. Należności zagrożone wg wartości bilansowej wyniosły ponad 4 mln 201 tys. złotych, stanowiąc tym samym 2,05% całego portfela kredytowego. Kredyty sektora niefinansowego i sektora jednostek samorządowych stanowiły 71,22% aktywów Banku ogółem.

Tabela 2. Należności Banku dla sektora finansowego wg stanu na 31.12.2013 roku (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	dane odpowiednio w tys. złotych/walutach obcych
1.	R-k bieżący nostro w BPS	14
2.	Lokaty bankowe w BPS	45 257
3.	Pozostałe należności	14 499
4.	Odsetki od należności bieżących i terminowych	89
5.	Razem należności w PLN	59 860
6.	Należności bieżące w EUR	1 667
7.	Należności bieżące w USD	436
8.	Należności bieżące w CHF	4
9.	Należności bieżące w GBP	126

10	Razem należności w walutach	2 233
Należności ogółem od sektora finansowego (poz. 5 + 10)		62 093

Na dzień 31.12.2013r. należności sektora finansowego według wartości bilansowej zamknęła się kwotą 62 mln 093 tys. złotych. Aktywa ogółem według wartości bilansowej na dzień 31.12.2013 roku zamknęły się kwotą 292 mln 990 tys. złotych. Należności od sektora finansowego stanowiły 21,19% aktywów Banku.

Tabela 3. Struktura zaangażowania kredytowego według segmentów branżowych na dzień 31.12.2013 r. (w tys. zł)

Sektor gospodarki	Kapitał	Odsetki	ESP	Portfel kredytowy brutto	Rezerwa	Zobowiązania pozabilansowe	Wartość netto ekspozycji
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	14 622	17	3	14 636	-	2 501	17 137
Budownictwo	9 774	133	69	9 838	74	1 582	11 346
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	129	0	0	129	-	-	129
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Pozostała działalność usługowa	903	2	7	898	-	38	936
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11 048	28	68	11 008	32	892	11 868
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7 761	7	101	7 667	-	1 046	8 713
Edukacja	-	-	-	-	-	-	-
Górnictwo i wydobywanie	-	-	-	-	-	-	-
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	36 874	313	300	36 887	1 065	1 422	37 244
Inne	220	160	2	379	-	11	389
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 351	0	14	1 337	-	2	1 338
Przetwórstwo przemysłowe	6 267	16	24	6 259	17	771	7 014
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	58 574	214	606	58 182	578	3 972	61 576
Transport i gospodarka magazynowa; Informacja i komunikacja	7 398	22	55	7 364	-	575	7 939
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2 157	57	5	2 209	150	3 517	5 576
Suma	157 077	970	1 254	156 793	1 916	16 329	171 207

Tabela 4. Struktura zaangażowania kredytowego Banku wobec największych podmiotów 31.12.2013 r.
(w tys. zł)

Podmiot	Udział % w zaangażowaniu kredytowym netto	Zaangażowanie jako % funduszy własnych
Podmiot A	2,00%	16,72%
Podmiot B	1,68%	14,04%
Podmiot C	1,26%	10,53%
Podmiot D	1,96%	16,35%
Podmiot E	2,64%	22,08%
Podmiot F	2,30%	19,25%
Podmiot G	1,86%	15,56%
Podmiot H	1,26%	10,57%
Podmiot I	1,79%	14,97%
Podmiot J	1,43%	11,98%
Podmiot K	2,45%	20,52%
Razem zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe podmiotów	20,64%	172,56%

2.1.2. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych

Do detalicznych ekspozycji kredytowych Bank zalicza ekspozycje wobec osób fizycznych, udzielone na cele nie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej lub rolniczej. Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych Banku obejmują działania polegające na:

- 1) monitorowaniu portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 2) stosowaniu limitów ograniczających ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 3) monitorowaniu procesu kredytowego i akceptacji transakcji kredytowych.

W 2013 r. w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań.

Tabela 5. Wartość detalicznych ekspozycji kredytowych według danych na dzień 31-12-2013r. w podziale na grupy ryzyka (w tys. zł):

Grupa ekspozycji	Grupa ryzyka	Kapitał	Odsetki	ESP	Portfel kredytowy brutto	Rezerwa	Zobowiązania pozabilansowe	Wartość netto ekspozycji
Ekspozycje bez stwierdzonej utraty wartości	Ekspozycje w sytuacji normalnej	50 966	85	664	50 387	664	3 059	52 782
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	53	0	1	52	3	-	50
Ekspozycje ze stwierdzoną utratą wartości	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	151	0	2	149	30	-	119
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	27	0	1	27	13	-	13
	Ekspozycje w sytuacji straconej	385	98	0	483	385	-	98
Suma		51 582	184	668	51 099	1 094	3 059	53 063

2.1.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank dokonuje jego pomiaru i oceny, poprzez:

- 1) analizę skuteczności zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem hipoteki na nieruchomości,
- 2) monitorowanie wewnętrznych limitów zaangażowania w ekspozycje kredytowe związane z finansowaniem nieruchomości,
- 3) monitorowanie ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń,
- 4) analizę wpływu gwałtownych zmian stóp procentowych na ryzyko kredytowe,
- 5) analizę struktury długoterminowych aktywów i pasywów Banku,
- 6) ocenę wpływu spadku cen nieruchomości na poziom ryzyka Banku,
- 7) monitorowanie maksymalnego wskaźnika LtV.

Tabela 6. Ekspozycje zabezpieczone hipotecznie wg terminów pierwotnych, stan na dzień 31.12.2013r. (w tys. zł)

Termin pierwotny	Pierwotna wartość ekspozycji	Aktualna wartość ekspozycji	Wart. zabezp. na nieruchomości	Średni poziom bieżącego LtV na nieruchomości	Wartość zabezpieczenia	Średni poziom LtV ogółem
od 2 do 5 lat włącznie	9 843	5 905	15 161	0,49	37 259	0,28
od 5 do 10 lat włącznie	49 943	26 578	68 008	0,53	165 417	0,36
od 10 do 20 lat włącznie	97 125	72 428	136 686	0,63	309 410	0,40
od 20 do 30 lat włącznie	29 006	23 562	41 960	0,81	97 360	0,56
powyżej 30 lat	60	34	60	0,56	180	0,19
Suma	185 977	128 507	261 875	0,49	609 625	0,28

Średni poziom wskaźnika LtV dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie uplasował się na poziomie 0,49 przy jego dopuszczalnej wartości maksymalnej na poziomie 0,80. Oznacza to, że na dzień analizy wartość nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytów była prawie dwukrotnie wyższa od wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotekami na tych nieruchomościach.

Weryfikacja i monitoring prowadzone są na podstawie dokumentów przedkładanych przez kredytobiorcę oraz informacji i danych gromadzonych bezpośrednio przez pracowników Banku, z wykorzystaniem m.in. bazy danych o nieruchomościach, zawartej w Systemie Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami (AMRON), zarządzanym przez Związek Banków Polskich.

2.1.4. Techniki redukcji ryzyka kredytowego i polityka zabezpieczeń

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego zgodne z załącznikiem nr 17 do Uchwały KNF nr 380/2008, w części dotyczącej stosowania metody standardowej wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, pod warunkiem, że ekspozycja kredytowa, w stosunku do której Bank zastosował ograniczenie ryzyka kredytowego, nie będzie generować kwoty ważonej ryzykiem wyższej niż identyczna ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało ograniczone.

W celu redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia rzeczowe i instrumenty finansowe, stanowiące ochronę kredytową rzeczową oraz nierzeczywistą, w tym w szczególności:

- 1) zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- 2) dłużne papiery wartościowe emitowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski,
- 3) jednostki instytucji zbiorowego inwestowania,
- 4) zdeponowane w banku będącym stroną trzecią środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne, na rachunku nie mającym charakteru powierniczego rachunku zastrzeżonego i objęte cesją lub przeniesieniem praw własności (nieodwołalnie) na rzecz Banku,
- 5) polisy ubezpieczeniowe na życie, z których prawa zostały przeniesione na Bank lub na których został ustanowiony zastaw na rzecz Banku,
- 6) gwarancje udzielone przez:
 - a) rządy i banki centralne,
 - b) wielostronne banki rozwoju,
 - c) organizacje międzynarodowe, ekspozycjom wobec których przypisuje się wagę ryzyka 0% w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
 - d) podmioty sektora publicznego, ekspozycjom traktowanym jako ekspozycje wobec banków lub rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
 - e) jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne,
 - f) banki,

oraz inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. z 2008 Nr 235 poz. 1589 z późn. zm.).

Zabezpieczenie w formie hipoteki na nieruchomości zarówno mieszkalnej jak i komercyjnej, z uwagi na preferencyjny charakter wag ryzyka kredytowego przypisanego tym ekspozycjom, musi spełniać następujące warunki dodatkowe:

- 1) wartość nieruchomości, na której ustanowiono zabezpieczenie, nie może być zależna od wiarygodności kredytowej dłużnika (nie dotyczy to sytuacji, w której czynniki wyłącznie makroekonomiczne wpływają zarówno na wartość nieruchomości, jak i na zdolność kredytową dłużnika),

- 2) ryzyko kredytowe dłużnika nie może być zależne od przychodów generowanych przez nieruchomość lub projekt, stanowiące przedmiot zabezpieczenia, ale od zdolności dłużnika do spłaty zobowiązania z innych źródeł, co oznacza, że spłata zobowiązania nie może zależeć od przepływu środków pieniężnych, generowanego przez nieruchomość stanowiącą przedmiot zabezpieczenia,
- 3) wartość nieruchomości jest monitorowana regularnie, nie rzadziej niż raz w roku w przypadku nieruchomości komercyjnych i nie rzadziej niż co trzy lata w przypadku nieruchomości mieszkalnych, przy czym istotne zmiany warunków rynkowych skutkują zwiększeniem częstotliwości monitoringu,
- 4) jeżeli istnieją przesłanki wskazujące, że wartość nieruchomości mogła istotnie obniżyć się w stosunku do ogółu cen rynkowych na rynku nieruchomości, konieczna jest aktualizacja wyceny nieruchomości przez niezależnego rzeczoznawcę,
- 5) nieruchomość jest ubezpieczona.

W przypadku zabezpieczenia na nieruchomości Bank monitoruje wartość rynkową nieruchomości z wykorzystaniem bazy danych dotyczącej nieruchomości, zawartej w Systemie Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami (AMRON).

Podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia, o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia oceniana jest według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

W celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu zabezpieczenia Bank stosuje zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych.

Bez względu na to, czy przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem stosowane są techniki redukcji ryzyka kredytowego czy też nie, Bank dokonuje pełnej oceny ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych i przechowuje odpowiednią dokumentację w tym zakresie.

2.1.5. Zarządzanie ryzykiem rezydualnym

Ryzyko rezydualne wiąże się ze stosowanymi przez Bank technikami redukcji ryzyka kredytowego, które mogą okazać się mniej efektywne niż oczekiwano.

Celem systemu zarządzania ryzykiem rezydualnym w Banku jest monitorowanie tego ryzyka, zapewnienie skuteczności technik redukcji ryzyka kredytowego oraz eliminowanie ryzyka związanego ze stosowaniem zabezpieczeń kredytowych.

Na podstawie przeprowadzonej analizy portfela przyjętych zabezpieczeń prawnych wg stanu na dzień 31.12.2013 roku ryzyko to określono, jako nieistotne, co skutkuje brakiem wyliczania dodatkowego wymogu kapitałowego.

2.2. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe jest to ryzyko poniesienia straty wynikającej ze zmian kursów instrumentów finansowych i walut, wartości stopy procentowej oraz cen towarów, w przypadku Banku Spółdzielczego w Radzynie Podlaskim, ze względu na niską skalę prowadzonej działalności handlowej, ogranicza się w praktyce do ryzyka walutowego.

Ryzyko walutowe jest to ryzyko niekorzystnych zmian kursów walut obcych w stosunku do PLN, prowadzących do powstania znacznych strat w przypadku otwartych pozycji w walutach obcych; zmienność kursów walut związana jest z czynnikami całkowicie niezależnymi od Banku.

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega między innymi na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym wyodrębnić należy następujące rodzaje ryzyk rynkowych:

- ryzyko kursowe - powstaje, jako skutek wpływu zmian kursowych na poszczególne pozycje bilansowe Banku, aktywa, pasywa oraz zakontraktowane przepływy środków pieniężnych w różnych walutach,
- ryzyko stopy procentowej - jest ryzykiem wystąpienia zmian wartości dewizowych pozycji Banku w związku ze zmianami stóp procentowych,
- ryzyko płynności – jest to możliwość poniesienia straty w wyniku zaistnienia sytuacji, gdy Bank nie ma w danej walucie wystarczających zasobów płynnych na pokrycie swoich zobowiązań w tej walucie, w skutek nieprzewidzianych wcześniej strumieni płatniczych.

Struktura zarządzania ryzykiem rynkowym

Obok Rady Nadzorczej i Zarządu, koordynujących politykę zarządzania ryzykiem na najwyższym szczeblu, w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym Banku uczestniczą:

- Członek Zarządu odpowiedzialny za Pion Ekonomiczno-Finansowy i Ryzyk Bankowych, bezpośrednio zarządzający i nadzorujący komórki mające zadania w obszarze zarządzania ryzykiem w Banku,
- Komitet Zarządzania Ryzykami - opiniuje projekty strategii i polityk dotyczących zarządzania ryzykiem, procedury pomiaru, raportowania i limitowania ryzyka,
- Dział Ryzyk Bankowych, Analiz i Sprawozdawczości - odpowiada za projektowanie i wdrażanie metod pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyk, opracowywanie strategii i polityki zarządzania ryzykiem, limitowanie, pomiar i raportowanie poziomu ryzyk,
- Dział Księgowości i Rozliczeń Międzybankowych - odpowiada za operacyjne zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyk w Banku, w tym za monitorowanie i zarządzanie płynnością złotową i walutową Banku w ramach obowiązujących limitów, utrzymanie i skład portfela aktywów płynnych na poziomie zabezpieczającym płynność finansową Banku, pozycją walutową w ramach obowiązujących limitów.

Bank nie uznaje żadnych walutowych pozycji pierwotnych za informacje o charakterze strukturalnym. W celu ograniczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego bank przyjął, że pozycja walutowa całkowita nie może być wyższa niż 2% funduszy własnych Banku.

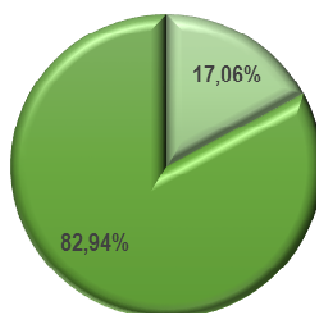
Monitorowanie dziennego stanu środków na rachunkach walutowych prowadzonych w Banku Zrzeszającym dokonywane jest przez Dział Księgowości i Rozliczeń Międzybankowych.

Poszczególne rodzaje ryzyka cenowego są zarządzane w Banku odrębnie, uwzględniając specyfikę każdego rodzaju ryzyka i indywidualny sposób podejścia Banku do każdego z nich.

Na dzień 31-12-2013 roku Bank zanotował długą pozycję walutową, która odzwierciedla nadwyżkę aktywów w danej walucie nad pasywami w tej walucie. Pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła limitu wynikającego z Uchwały 76/2010 KNF – tj. 2% funduszy własnych. W związku z powyższym Bank nie tworzył dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

Wykorzystanie limitu 2% funduszy Banku Stan na dzień 31.12.2013r.

■ całkowita pozycja walutowa ■ 2% funduszy własnych

2.3. Ryzyko płynności płatniczej

Podstawowymi celami Banku w zakresie zarządzania płynnością jest utrzymanie płynności na poziomie adekwatnym do skali prowadzonej działalności oraz zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowych, jak również opracowaniu rozwiązań na wypadek ich wystąpienia. Utrzymanie adekwatnego poziomu płynności oznacza posiadanie lub łatwy dostęp do dostatecznej ilości środków finansowych, w terminach pozwalających sprostać obecnemu lub potencjalnemu zapotrzebowaniu na te środki ze strony kredytobiorców. Zarządzanie płynnością finansową to z jednej strony monitorowanie i prognozowanie płynności finansowej Banku, a z drugiej identyfikowanie zagrożeń związanych z ryzykiem płynności i podejmowanie działań w celu ich eliminacji.

Do ustalenia przyszłego poziomu płynności Bank wykorzystuje analizę luki płynności i wskaźniki płynności w przedziałach czasowych analizowanej luki. Pomiaru ryzyka Bank dokonuje przy pomocy analizy wskaźnikowej składników bilansu mających wpływ na ryzyko płynności.

W celu ograniczenia ryzyka płynności Bank utrzymuje na odpowiednim poziomie nadzorcze miary płynności oraz przestrzega ustalonych wewnętrznie limitów.

Tryb obiegu informacji i współpracy poszczególnych jednostek/komórek organizacyjnych Banku w ramach systemu zarządzania płynnością uwzględnia: organy kierownicze oraz nadzorcze Banku, a także komórki pełniące funkcje operacyjne oraz kontrolne. Informacje, raporty i wnioski dotyczące ryzyka płynności są przedmiotem obrad Komitetu Zarządzania Ryzykami.

Miarą ryzyka jest luka płynności, stanowiąca różnicę aktywów zapadalnych i pasywów wymagalnych w danym przedziale czasowym.

Tabela 7. Luka płynności na dzień 31-12-2013r. (w tys. zł)

Termin realizacji	Należności	Zobowiązania	Luka	Luka skumulowana	Wskaźnik płynności	Wskaźnik płynności skumulowanej
Razem	290 765	312 378	- 158 489	- 158 489	0,93	0,93
do 1 dnia	3 733	170 298	- 166 566	- 166 566	0,02	0,02
od 2 do 7 dni	19 099	4 579	14 520	- 152 046	4,17	0,13
od 7 dni do 1 m-ca	25 867	13 390	12 477	- 139 569	1,93	0,26
od 1 do 3 m-cy	12 401	37 654	- 25 253	- 164 821	0,33	0,27
od 3 do 6 m-cy	15 366	26 513	- 11 147	- 175 969	0,58	0,30
od 6 m-cy do 1 roku	19 148	22 055	- 2 907	- 178 875	0,87	0,35
od 1 roku do 2 lat	23 213	819	22 394	- 156 481	28,34	0,43
od 2 do 5 lat	57 580	4 401	53 179	- 103 302	13,08	0,63
od 5 do 10 lat	44 861	288	44 574	- 58 729	155,97	0,79
od 10 do 20 lat	32 141	-	32 141	- 26 588	-	0,91
powyżej 20 lat	22 803	6 104	16 698	- 9 890	3,74	0,97
Bez określonego terminu	- 14 553	26 277	- 11 724	- 21 614		

Monitorowanie dziennego stanu środków na rachunku bieżącym prowadzonym w Banku Zrzeszającym dokonywane jest przez Dział Księgowości i Rozliczeń Międzybankowych.

Poszczególne rodzaje ryzyka cenowego są zarządzane w Banku odrębnie, uwzględniając specyfikę każdego rodzaju ryzyka i indywidualny sposób podejścia Banku do każdego z nich.

Na dzień 31-12-2013r. struktura bilansu Banku oraz wysokość podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności nie spowodowały konieczności wyliczenia dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko płynności w ramach procedury szacowania kapitału wewnętrznego.

2.4. Ryzyko stopy procentowej

W Banku występują cztery podstawowe zagrożenia związane z ryzykiem stopy procentowej :

- ryzyko przeszacowania – ma swoje źródło w niedopasowaniu wielkości przeszacowywanych w danym okresie aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych; przy czym ryzyko to odnosi się przede wszystkim do portfela bankowego i wyraża się w zagrożeniu przychodów Banku w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek,

- ryzyko opcji klienta - wynika z opcji ukrytych wpisanych w produkty bankowe, które mogą być zrealizowane przez klienta w następstwie zmian stóp procentowych; instrumenty zawierające opcje klienta są na ogół najbardziej typowe dla działalności bankowej usytuowanej w portfelu bankowym; opcje klienta są najczęściej realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza i niekorzystne dla sprzedającego takie opcje; ten rodzaj ryzyka obejmuje kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem pozostałej części kredytu, różnego rodzaju depozyty bez oznaczonego terminu wymagalności, pozwalające deponentom wycofywać swoje środki w dowolnym momencie, itp.,

- ryzyko bazowe - rodzaj ryzyka stopy procentowej wynikający w niedoskonałego powiązania stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania,

- ryzyko krzywej dochodowości - polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku (np. relacja między stopami procentowymi 3-miesięcznych bonów skarbowych i 5-letnich obligacji skarbowych).

Do ustalenia poziomu ryzyka stopy procentowej Bank wykorzystuje analizę struktury bilansu pod kątem aktywów i pasywów oprocentowanych oraz wskaźników i limitów ograniczających ryzyko stopy procentowej. Pomiaru ryzyka Bank dokonuje przy pomocy analizy luki przeszacowania w określonych okresach.

Tabela 8. Analiza ryzyka z tytułu niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami w przedziałach przeszacowania – stan na dzień 31.12.2013r.

Pozycja	Okresy przeszacowania							
	Razem	do 1 dnia	od 2 do 7 dni	od 7 dni do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 do 6 miesięcy	od 6 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku
Aktywa odsetkowe	263 525	164 510	65 605	24 361	2 405	1 806	659	4 180
Pasywa odsetkowe	184 193	98 244	5 381	11 320	30 819	22 001	16 244	183
Luka	79 332	66 266	60 223	13 040	-28 414	-20 195	-15 585	3 997
Zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy dla spadku stopy	-1 031	-710	-595	-124	235	124	39	-
Zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy dla wzrostu stopy	979	661	596	124	-237	-124	-39	-

Poprzez odjęcie wartości pasywów od aktywów dla każdego przedziału czasowego powstaje różnica w postaci luki okresowej. Obliczanie metodą luki skutków zmiany rynkowych stóp procentowych pozwala szacować wartość, o którą zmieni się wynik odsetkowy Banku. Wzrost rynkowych stóp procentowych powoduje, że przy luce dodatniej następuje niekorzystny, a przy luce ujemnej korzystny wpływ na wynik finansowy Banku. Spadek stóp procentowych powoduje skutki odwrotne.

Bank przeprowadza szacowanie zmiany wyniku odsetkowego na skutek spadku stóp procentowych o 4 p.p. w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej.

Tabela 9. Szacowanie zmiany wyniku odsetkowego na skutek spadku/wzrostu stóp procentowych o 4 p.p. w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej

Pozycja	Okresy przeszacowania							
	Razem	do 1 dnia	od 2 do 7 dni	od 7 dni do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 do 6 miesięcy	od 6 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku
Aktywa odsetkowe	263 525	164 510	65 605	24 361	2 405	1 806	659	4 180
Pasywa odsetkowe	184 193	98 244	5 381	11 320	30 819	22 001	16 244	183
Luka	79 332	66 266	60 223	13 040	-28 414	-20 195	-15 585	3 997
Zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy dla spadku stopy	-4 124	-2 841	-2 382	-495	941	497	155	-
Zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy dla wzrostu stopy	3 917	2 643	2 383	494	-950	-498	-155	-

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej to z jednej strony monitorowanie i prognozowanie zmian rynkowych stóp procentowych, a z drugiej identyfikowanie zagrożeń związanych ze zmianami stóp procentowych i podejmowanie działań w celu ich eliminacji. Wewnętrzne regulacje Banku dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej, uwzględniają kluczowe zagadnienia zawarte w rekomendacjach Komisji Nadzoru Finansowego (Generalnego Inspektoratu Nadzoru Bankowego). Pomiar ryzyka odbywa się w cyklach miesięcznych i jest prezentowany na posiedzeniach Komitetu Zarządzania Ryzykami oraz na posiedzeniach Zarządu Banku.

Wszystkie limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Dział Ryzyk Bankowych, Analiz i Sprawozdawczości. Każdorazowe przekroczenie limitu skutkuje opracowaniem informacji w tym zakresie Komitetowi Zarządzania Ryzykami, a następnie Zarządowi Banku.

Bank utrzymuje pozycję luki w ramach przyjętych przez Zarząd Banku limitów, co skutkuje brakiem obowiązku wyliczania dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko stopy procentowej w ramach procedury szacowania kapitału wewnętrznego.

2.5. Ryzyko operacyjne

Główne założenia w zakresie podejścia Banku do zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz podział kompetencji w tym obszarze określa „Strategia zarządzania ryzykiem” przyjęta Uchwałą Rady Nadzorczej Banku.

W 2013 roku Bank dostosował system zarządzania ryzykiem do zaleceń wynikających z Rekomendacji M Komisji Nadzoru Finansowego ze stycznia 2013r. stanowiącej zbiór zasad dobrych praktyk w zakresie ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach. Wdrożone zostały nowe narzędzia zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz zaktualizowane zasady postępowania z ryzykiem operacyjnym.

Bank stosuje model zarządzania ryzykiem operacyjnym, w którym odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym spoczywa na wszystkich pracownikach Banku, a w szczególności na dyrektorach Oddziałów Banku zgodnie z zakresem ich odpowiedzialności i zadań.

Bank określa limit tolerancji na ryzyko operacyjne w skali całego Banku oraz wynikający z przyjętego limitu tolerancji akceptowalny poziom ryzyka operacyjnego poprzez przyjęcie limitów apetytu na ryzyko operacyjne.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się z wykorzystaniem rozwiązań systemowych oraz bieżącego zarządzania tym ryzykiem.

Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na tworzeniu przepisów wewnętrznych, procedur i rozwiązań związanych z ryzykiem operacyjnym, między innymi, w zakresie zasobów ludzkich, organizacji Banku, systemów teleinformatycznych, bezpieczeństwa, procesów obsługi klientów, rachunkowości, bankowości elektronicznej i kart płatniczych, zlecenia usług podmiotom zewnętrznym.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na zapobieganiu zdarzeniom ryzyka operacyjnego powstającym przy sprzedaży produktów, w procesach wewnętrznych oraz systemach, podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zdarzeń ryzyka operacyjnego, likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz rejestrowaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego.

Bank gromadzi informacje o istotnych zdarzeniach ryzyka operacyjnego, posługując się aplikacją informatyczną.

Gromadzone informacje wykorzystywane są do:

- bieżącego monitorowania poziomu ryzyka operacyjnego,
- monitorowania działań jednostek i komórek organizacyjnych związanych z zaistniałymi zdarzeniami,
- pomiaru lub szacowania strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- generowania raportów dotyczących zaistniałych zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego,

W ramach ryzyka operacyjnego Bank dokonuje pomiaru z wykorzystaniem metod ilościowych, jakościowych oraz mieszanych, tj.:

- obliczanie wymogu kapitałowego według metody standardowej,
- obliczanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego,
- samoocena potencjalnego ryzyka operacyjnego,

Ocena pomiaru ryzyka operacyjnego dokonywana jest w odniesieniu do zdarzeń gromadzonych w bazie zdarzeń ryzyka operacyjnego, podejmowanych działaniach operacyjnych, bieżącej i planowanej działalności Banku, procesów i aplikacji informatycznych w Banku oraz otoczeniu zewnętrznym Banku.

Bank regularnie monitoruje:

- zdarzenia ryzyka operacyjnego, ich skutki oraz częstotliwość występowania w podziale na rodzaje zdarzeń ryzyka operacyjnego i linie biznesowe Banku,
- wielkości objęte limitami na ryzyko operacyjne, w szczególności stopień wykorzystania przyjętych limitów tolerancji i apetytu na ryzyko operacyjne,
- skuteczność podejmowanych działań w ramach ograniczania ryzyka operacyjnego,
- wyniki okresowych przeglądów ryzyka operacyjnego,

W Banku przygotowywane są raporty na temat ryzyka operacyjnego w trybie kwartalnym. Odbiorcami raportów są Rada Nadzorcza oraz Zarząd Banku.

3. Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym

W myśl zapisów załącznika nr 13 uchwały 76/2010 KNF przez duże zaangażowania kapitałowe rozumie się posiadane przez Bank akcje i udziały spełniające co najmniej jeden z poniższych warunków:

- zaangażowanie stanowi co najmniej 10% kapitału podmiotu,
- zaangażowanie uprawnia do wykonania co najmniej 10% głosów w organie stanowiącym podmiotu,
- wartość bilansowa zaangażowania stanowi co najmniej 10% funduszy własnych Banku.

Na dzień analizy Bank posiadał zaangażowanie kapitałowe w następujących podmiotach, tj. BPS S.A., IT Card S.A., Radzyńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej oraz zrównane z kapitałowymi Jednostki Uczestnictwa BPS TFI oraz obligacje podporządkowane, na łączną kwotę 3 540,48 tys. zł. Oznacza to, że wg danych na koniec 2013 roku nie wystąpiło w Banku przekroczenie progu koncentracji kapitałowej.

4. Fundusze własne

4.1. Informacje podstawowe

Fundusze własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na fundusze podstawowe i fundusze uzupełniające. Fundusze podstawowe stanowią: fundusz udziałowy, kapitał zasobowy. W skład funduszy uzupełniających wchodzi zobowiązania podporządkowane oraz fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych.

Fundusz udziałowy wykazywany jest w wysokości zadeklarowanych i opłaconych udziałów.

Fundusz zasobowy tworzony jest z wpisowego, z odpisów z zysku po opodatkowaniu oraz z prześięgowanego funduszu z aktualizacji wyceny. Prześięgowaniu na fundusz zasobowy podlega wartość funduszu z aktualizacji wyceny przypadająca na zlikwidowane, a wcześniej zaktualizowane środki trwałe.

Bank nie tworzy funduszu ogólnego ryzyka zgodnie z przepisami Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z odpisów z zysku po opodatkowaniu.

Zysk/strata z lat ubiegłych obejmuje nie podzielone zyski i nie pokryte straty z lat ubiegłych.

Zysk netto stanowi zysk wynikający z rachunku zysków i strat za okres, za który jest sporządzane sprawozdanie. Zysk netto uwzględnia podatek dochodowy zarówno w części bieżącej jak i odroczonej oraz inne obowiązkowe obciążenia.

4.2. Struktura funduszy własnych

Bank zgodnie z art. 127 ustawy Prawo bankowe i uchwały Nr 325/2011 z dnia 20 grudnia 2011r. KNF w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych. Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim utrzymywał na koniec grudnia 2013 r. fundusze własne na poziomie 24 mln 502 tys. złotych, pozwalającym pokryć sumę wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Tabela 10. Kapitał Banku na dzień 31.12.2013r.

Wyszczególnienie	dane w tys. zł	struktura w %
Fundusze podstawowe	19 983	81,56%
--udziałowy	1 206	4,92%
--zasobowy	18 777	76,63%
Fundusze uzupełniające	4 519	18,44%
-- z aktualizacji wyceny	648	2,64%
-- pożyczka podporządkowana	4 000	16,33%
Pomniejszenia funduszy	-129	-0,53%
Fundusze własne ogółem	24 502	100,00%

5. Adekwatność kapitałowa

Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymanie posiadanych przez Bank kapitałów na poziomie nie niższym niż wymagany przez zewnętrzne i wewnętrzne regulacje. Miarą adekwatności kapitałowej jest współczynnik wypłacalności obliczany jako iloraz funduszy własnych netto Banku do pomnożonych przez 12,5% aktywów oraz zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem. Współczynnik informuje, na ile istniejące zasoby kapitałowe Banku są w stanie zaabsorbować ryzyko ponoszone przez Bank. Duża wysokość współczynnika może wskazywać na unikanie przez Bank ponoszenia ryzyka kredytowego, co z reguły znajduje odbicie w niższych zyskach Banku.

Tabela 11. Współczynnik wypłacalności Banku na dzień 31.12.2013r. (w tys. zł)

Pozycje	STAN
	na 2013-12-31
Aktywa ważne ryzykiem - RAZEM	216 946

Całkowity wymóg kapitałowy	19 313
Wymóg kapitałowy - ryzyko kredytowe	17 356
Wymóg kapitałowy - ryzyko operacyjne	1 957
Fundusze własne	24 502
- Fundusze podstawowe	19 983
--udziałowy	1 206
--zasobowy	18 777
--wynik za 2012 (zweryfikowany)	-
- Fundusze uzupełniające	4 648
-- z aktualizacji wyceny	648
-- pożyczka podporządkowana	4 000
- Pomniejszenia funduszy	129
Współczynnik wypłacalności	10,15%

Współczynnik wypłacalności na dzień 31.12.2013r. ukształtował się na poziomie **10,15%**, przy wymaganym minimalnym **8%**.

5.1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.

Zgodnie z art. 128 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe, Bank jest zobowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych i dodatkowych pozycji bilansu Banku określonych przez Komisję Nadzoru Finansowego na poziomie nie niższym, niż wyższa z następujących wartości:

- kapitał regulacyjny,
- kapitał wewnętrzny.

Proces oceny adekwatności kapitałowej składa się z dwóch części:

Filar I - dotyczy zasad i wyników wyliczeń dokonywanych na podstawie obowiązkowych metod wyznaczania minimalnego wymogu kapitałowego wynikającego z ustawy Prawo bankowe, a ujętych w szczególności w Uchwale nr 76/2010 KNF.

Filar II - jest to wewnętrzny proces oceny ryzyk bankowych pod kątem adekwatności kapitału wewnętrznego, mający na celu ustalenie dodatkowych wymogów kapitałowych zgodnych z profilem ryzyka w Banku.

FILAR I - minimalne wymogi kapitałowe

W ramach obliczania minimalnych wymogów kapitałowych Bank oblicza wymogi z tytułu następujących rodzajów ryzyka:

1. kredytowego
2. walutowego
3. koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań
4. przekroczenia progu koncentracji kapitałowej
5. operacyjnego

Całkowity wymóg kapitałowy wg stanu na 31-12-2013 r. wynosiły **19 mln 313 tys. zł** - szczegółowe wyliczenia omawianego wymogu prezentowane są poniżej.

5.2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego został skalkulowany z wykorzystaniem metody Basel II. Zgodnie z zapisami nowych regulacji, wymóg z tytułu ryzyka kontrahenta został włączony do łącznego wymogu z tytułu ryzyka kredytowego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego stanowił 89,86% łącznego wymogu kapitałowego Banku.

Tabela 12. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według rodzaju ekspozycji na 31 grudnia 2013 roku (w tys. zł)

Klasy ekspozycji	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy razem dla ryzyka kredytowego
Rządy i banki centralne	-	-
Samorządy terytorialne i władze lokalne	3 570	286
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	1 367	109
Instytucje- Banki	15 398	1 232
Jednostki uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	1 154	92
Przedsiębiorcy	138 851	11 108
Detaliczne	37 775	3 022
Przeterminowane	6 880	550
Pozostałe	11 952	956
Ekspozycje według metody standardowej	216 946	17 356

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę ekspozycji ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego = 216 946* 8% = 17 356 zł.

Tabela 13. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według klas ekspozycji na dzień 31.12.2013r. (w tys. zł)

Klasy ekspozycji	Pierwotna ekspozycja przed współczynnikami konwersji	Korekty wartości i rezerwy z tyt. ekspozycji pierwotnej	Wartość ekspozycji netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw	podział ekspozycji przez współczynniki konwersji ekspozycji pozabilansowych			Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy razem dla ryzyka kredytowego
				20%	50%	100%		
Rządy i banki centralne	6 919	-	6 919	-	-	-	-	-
Samorządy terytorialne i władze lokalne	19 112	-3	19 109	12	2 500	-	3 570	286
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	1 503	-8	1 494	3	7	28	1 367	109
Instytucje- Banki	57 352	-	57 352	-	-	-	15 398	1 232
Jednostki uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	1 154	-	1 154	-	-	-	1 154	92
Przedsiębiorcy	148 261	-1 193	147 068	5 652	7 391	657	138 851	11 108
Detaliczne	54 110	-1 328	52 782	2 955	104	-	37 775	3 022
Przeterminowane	8 445	-2 399	6 046	45	36	-	6 880	550
Pozostałe	20 505	-52	20 453	-	-	-	11 952	956
Ekspozycje według metody standardowej	317 362	-4 983	312 378	8 666	10 038	684	216 946	17 356

Tabela 14. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wagi ryzyka (w tys. zł)

WAGI RYZYKA	Pierwotna ekspozycja przed współczynnikami konwersji	Korekty wartości i rezerwy z tyt. ekspozycji pierwotnej	Wartość ekspozycji netto	Podział ekspozycji przez współczynniki konwersji ekspozycji pozabilansowych			Wartość ekspozycji po uwzględnieniu współczynnika konwersji ekspozycji pozabilansowych	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy razem dla ryzyka kredytowego
				20%	50%	100%			
0%	16 817	-	16 817	-	-	-	16 817	-	-
10%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20%	64 824	-3	64 821	12	2 500	-	63 559	12 712	1 017
35%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50%	8 218	-	8 218	-	-	-	8 218	4 109	329
75%	54 110	-1 328	52 782	2 955	104	-	50 366	37 775	3 022

100%	171 481	-3 551	167 930	5 655	7 433	684	159 689	159 689	12 775
150%	1 911	-102	1 810	45	-	-	1 765	2 647	212
200%	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	317 362	-4 983	312 378	8 666	10 038	684	300 415	216 933	17 355

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę ekspozycji ważonych ryzykiem przemnożonych przez 8%.

5.3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega między innymi na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko. Bank dokonuje oceny ryzyka walutowego metodą podstawową w zakresie i na zasadach określonych w Uchwale KNF.

Zgodnie z zał. nr 6 do Uchwały nr 76/2010 KNF banki uczestniczące w obrocie dewizowym zobligowane są do codziennego wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka walutowego. Oblicza się go metodą podstawową jako 8% pozycji walutowej całkowitej – jeżeli pozycja walutowa całkowita przewyższa 2% funduszy własnych. Bank nie tworzy wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego, jeżeli pozycja walutowa jest niższa niż 2% funduszy własnych – wówczas wymóg z tytułu ryzyka walutowego wynosi zero.

Tabela 15. Ocena ryzyka walutowego metodą podstawową – stan na dzień 31.12.2013r. (w tys. zł)

Ocena ryzyka walutowego metodą podstawową - stan na dzień 2013-12-31(w tys. zł)						
Wielkości raportowane (w złotych)						
Waluta	Rezydent	Pozycje bilansowe długie (+)	Pozycje bilansowe krótkie (-)	Pozycje pozabilansowe długie (+)	Pozycje pozabilansowe krótkie (-)	Salda transakcji walutowych
CHF	Rezydent	4,72	0,00	0,00	0,00	4,72
	Suma	4,72	0,00	0,00	0,00	4,72
EUR	Rezydent	1 815,73	1 739,12	0,00	0,00	76,61
	Suma	1 815,73	1 739,12	0,00	0,00	76,61
GBP	Rezydent	138,72	119,28	0,00	0,00	19,44
	Suma	138,72	119,28	0,00	0,00	19,44
USD	Rezydent	475,64	476,98	0,00	0,00	-1,34

Suma	475,64	476,98	0,00	0,00	-1,34
Całkowita pozycja walutowa					100,76

Zgodnie z załącznikiem nr 6 do Uchwały 76/2010 KNF fundusze własne Banku na ostatni dzień grudnia 2013 roku wynosiły 24 mln 502 tys. złotych, limit 2% funduszy ukształtował się na poziomie 490 tys. złotych. Całkowita pozycja walutowa nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku oznacza to, że wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wynosi zero.

5.4 Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań

Limity koncentracji zaangażowań obliczane są na podstawie zapisów art. 71 Ustawy Prawo bankowe. Obliczenie wymogu z tytułu przekroczenia w/w limitów przedstawia poniższa tabela:

Tabela 16.

Wyszczególnienie	Dane na dzień 31-12-2012 (w tys. zł)
Fundusze własne	24 502
25% funduszy własnych	6 126
Suma nadwyżek zaangażowań Banku ponad limity określone w art. 71 ustawy Prawo bankowe	0
Podstawa tworzenia wymogu	0
Wymóg kapitałowy	0

Na dzień 31.12.2013r. suma zaangażowań Banku w poszczególne podmioty wykazane w tabeli nr 4, osiągnęła poziom 20,64 % funduszy własnych

5.5 Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka przekroczenia progu koncentracji kapitałowej

Uchwała KNF nr 76/2010 obliguje Bank do przestrzegania limitu koncentracji kapitałowej, który dotyczy dużych zaangażowań. Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej jest obliczany jako większa z kwot:

- suma kwot, o jakie poszczególne znaczne zaangażowania kapitałowe przekraczają 15% funduszy własnych Banku,
- kwota, o jaką suma znacznych zaangażowań Banku przekracza 60% funduszy własnych.

W myśl zapisów załącznika nr 13 do Uchwały KNF nr 76/2010 przez duże zaangażowania kapitałowe rozumie się posiadane przez Bank akcje i udziały spełniające co najmniej jeden z poniższych warunków:

- zaangażowanie stanowi co najmniej 10% kapitału podmiotu,
- zaangażowanie uprawnia do wykonania co najmniej 10% głosów w organie stanowiącym podmiotu,
- wartość bilansowa zaangażowania stanowi co najmniej 10% funduszy własnych Banku.

Analizę wykonania omawianego limitu przedstawia poniższa tabela:

Tabela 17.

Wyszczególnienie	Dane na dzień 31-12-2013 (w tys. zł)
15% funduszy własnych	3 675
60% funduszy własnych	14 701
Suma znacznych zaangażowań zgodnie z zał. 13 do Uchwały KNF Nr 76/2010	0
Podstawa tworzenia wymogu	0
Wymóg kapitałowy	0

Na dzień 31.12.2013r. Bank posiadał akcje i udziały w czterech podmiotach na łączną kwotę 1 762,19 tys. złotych. Oznacza to, że Bank nie posiadał dużych zaangażowań kapitałowych w myśl przepisów w/w Uchwały, a więc tym samym nie przekroczył progu ich koncentracji.

5.6 Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego

Zgodnie z Uchwałą 76/2010r Komisji Nadzoru Finansowego Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim zobligowany jest do wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego według załącznika nr 14 do Uchwały nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 r.

Do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego Bank przyjął metodę podstawowego wskaźnika.

Według metody podstawowego wskaźnika wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wynosi 15% wskaźnika opisanego poniżej:

1. Wskaźnik jest średnią z trzech lat sumy wyników odsetkowych i pozaodsetkowych.
2. Średnią z trzech lat oblicza się na podstawie obserwacji ostatnich trzech okresów obejmujących dwanaście miesięcy każdy, dokonywanych na koniec roku obrotowego. Jeżeli dane zweryfikowane przez biegłego rewidenta nie są dostępne, można wykorzystać dane szacunkowe. Po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta, Bank dokonuje bezzwłocznie aktualizacji wyliczeń wskaźnika.
3. Jeśli suma wyników odsetkowych i poza odsetkowych jest ujemna lub równa zero, wartości tej nie uwzględnia się w obliczeniach średniej z trzech lat. Rozpatrywany wskaźnik oblicza się jako sumę wartości dodatnich podzieloną przez liczbę wartości dodatnich.

Tabela 18. Wyliczenie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego, stan na 31.12.2013r. (w tys. zł)

Składniki rachunku zysków i strat	2011	2012	2013
Przychody z tytułu odsetek	15 605	18 600	16 303

Koszty z tytułu odsetek	-6 873	-7 711	-5 943
Przychody z tytułu prowizji	2 700	2 657	2 746
Koszty z tytułu prowizji	-147	-194	-251
Przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o zmiennej kwocie dochodu	33	-	-
Wynik operacji finansowych	237	102	82
Wynik z pozycji wymiany	60	26	62
Pozostałe przychody operacyjne	308	407	340
Wynik brutto	11 925	13 887	13 338

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego	1 604	1 816	1 957
Obliczony na podstawie lat	2009-2011	2010-2012	2012-2013

5.7 Wewnętrzne wymogi kapitałowe – II Filar NUK

Zgodnie z zapisami „Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Radzynie Podlaskim” Bank szacuje wewnętrzne wymogi kapitałowe w celu obliczenia wewnętrznego współczynnika wypłacalności.

W zakresie II Filaru ocenie podlegają następujące rodzaje ryzyka:

1. ryzyka filaru I:
 - A. kredytowe,
 - B. rynkowe,
 - C. operacyjne,
2. koncentracji zaangażowań:
 - A. dużych zaangażowań,
 - B. w sektor gospodarki,
 - C. przyjętych form zabezpieczenia,
 - D. w jednorodny instrument finansowy,
3. stopy procentowej w księdze bankowej,
4. płynności,
5. wyniku finansowego,
6. kapitałowe:
 - A. koncentracji funduszu udziałowego,
 - B. koncentracji „dużych” pakietów udziałów,

7. cyklu gospodarczego,
8. strategiczne,
9. utraty reputacji,
10. rezydualne,
11. modeli.

Oszacowania omawianych wymogów przedstawia poniższa tabela:

Tabela 19.

Wyszczególnienie		Dane (w tys. zł lub % odpowiednio)
1	Ryzyka filaru I	0,00
	Suma aktywów i zobowiązań pozabilansowych o wadze ryzyka większej niż 75%	239 399
1A	Suma aktywów i zobowiązań pozabilansowych ogółem	331 767
	Limit 70% sumy aktywów i zobowiązań pozabilansowych	
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	0,00
	Średni wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego za 6 m-cy	0,00
	10% funduszy własnych	2 450
1B	5% funduszy własnych	1 225
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego	0,00
	Wartość pozycji kosztowych podlegających analizie – obliczenia w zał. 1	24
1C	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	0,00
2	Ryzyko koncentracji zaangażowani	0,00
	Limit dla branż związanych z prowadzeniem gosp. rolnego oraz rolnicy - 400% funduszy własnych	98 008
	Kwota przekroczenia limitu dla branż związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego	0,00
2A	Limit dla pozostałych branż 250% funduszy własnych	61 255
	Kwota przekroczenia limitu dla wszystkich branż bez działalności związanej z prowadzeniem gospodarstwa rolnego	0,00
	Podstawa tworzenia wymogu – obliczenia w zał. 2	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji w sektor gospodarki	0,00
	Limit zaangażowania w jednorodny rodzaj zabezpieczenia – 500% funduszy własnych	122 510
2B	Podstawa tworzenia wymogu - obliczenia w zał. 3	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji przyjętych form zabezpieczeń	0,00
	Limit zaangażowania w jednorodny instrument finansowy – 400% funduszy własnych	98 008
2C	Podstawa tworzenia wymogu - obliczenia w zał. 4	0,00

	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji w jednorodny instrument finansowy	0,00
	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0,00
	Aktywa ogółem	292 990
	Fundusze własne	24 502
3	Zmiana wyniku finansowego na skutek szokowej zmiany rynkowych stóp procentowych o 4 p.p. – obliczenia w zał. 5	- 4 124
	Udział zmiany wyniku finansowego w funduszach własnych	16,83%
	Nadwyżka ponad 25% funduszy własnych - w %	0,00
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej	0,00
	Ryzyko płynności	0,00
	Aktywa płynne	55 766
	Aktywa ogółem	292 990
	Wskaźnik udziału aktywów płynnych w aktywach ogółem	19,03%
4	10% bazy depozytowej (depozyty terminowe i bieżące)	25 561
	Aktywa płynne po zmniejszeniu	30 205
	Aktywa ogółem po zmniejszeniu	262 785
	Wskaźnik udziału aktywów płynnych w aktywach ogółem - po zmniejszeniu (wartość minimalna wskaźnika 5%)	11,49%
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka płynności	0,00
	Ryzyko wyniku finansowego	0,00
	Planowany wynik finansowy netto na rok 2013	2 200
	Wynik finansowy na dzień analizy	2 274
5	Wynik finansowy planowany do zrealizowania do końca roku	-
	Różnica = Planowany wynik finansowy netto na rok 2013 – (Wynik finansowy na dzień analizy + Wynik finansowy planowany do zrealizowania do końca roku)	-74
	10% planowanego wyniku finansowego netto	220
	Podstawa tworzenia wymogu (jeśli różnica jest wartością dodatnią)	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka wyniku finansowego	0,00
6	Ryzyko kapitałowe	0,00
	Fundusz udziałowy	1 206
	Fundusze własne	24 502
6A	Wskaźnik udziału (max 30%)	4,92%
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji funduszy udziałowego	0,00
	Suma "dużych" pakietów	0,00
	Udział sumy "dużych" pakietów udziałów w funduszu udziałowym	0,00
6B	Suma nadwyżek ponad 5% funduszu udziałowego w "dużych" pakietach	0,00
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu koncentracji „dużych” pakietów udziałów	0,00
7	Ryzyko cyklu gospodarczego	0,00

	Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym – max z ostatnich 5 lat – obliczenia w zał. 6	2,60%
	Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym – na dzień analizy	2,90%
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cyklu gospodarczego	0,00
	Ryzyko strategiczne	0,00
	Czy Bank prowadzi i zamierza prowadzić tylko tradycyjną działalność bankową?	TAK
8	Czy Bank nie angażował się lub nie zamierza angażować się w instrumenty finansowe o podwyższonym ryzyku (instrumenty pochodne, derywaty kredytowe, akcje, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych etc.) w skali powyżej 5% sumy bilansowej?	TAK
	Czy Bank planuje trwałe funkcjonowanie w strukturze Zrzeszenia banków spółdzielczych?	TAK
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka strategicznego	0,00
	Ryzyko utraty reputacji	0,00
	Czy występowały przypadki negatywnej kampanii medialnej (prasa, radio, telewizja, Internet)?	NIE
	Czy w Banku występował istotny wzrost skarg i zażaleń klientów na jakość świadczonych usług?	NIE
9	Czy działalność innego banku (szczególnie spółdzielczego) mogła wpłynąć negatywnie na postrzeganie naszego Banku na lokalnym rynku usług bankowych?	NIE
	Czy w naszym Banku wystąpiły zdarzenia, mogące wpłynąć na negatywne postrzeganie jego wizerunku przez klientów?	NIE
	Czy w skali całego systemu bankowego obserwowany jest spadek zaufania do banków wyrażający się głównie w postaci spadku bazy depozytowej?	NIE
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka utraty reputacji	0,00
	Ryzyko rezydualne	0,00
10	Suma wierzytelności zabezpieczonych „innymi formami zabezpieczeń prawnych”	0,00
	<i>Wskaźnik udziału „innych form zabezpieczeń prawnych” w sumie zabezpieczeń prawnych</i>	0,00%
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rezydualnego	0,00
	Ryzyko modeli	0,00
	Czy Bank stosuje do oceny zdolności kredytowej klientów jako zasadniczy element decyzyjny metody scoringowe?	NIE
11	Czy w Banku systemy informatyczne dotyczące oceny (analiz) poszczególnych ryzyk bankowych wymagają bezwzględnej zgody, wynikającej z praw autorskich, dostawcy/ twórcy oprogramowania na dokonanie w nim zmian?	NIE
	Czy do wyceny aktywów Bank wykorzystuje zaawansowane modele ich wyceny?	NIE
	Czy instrumenty finansowe wykorzystywane przez Bank wymagają zastosowania zaawansowanych modeli ich wyceny?	NIE
	Podstawa tworzenia wymogu	0,00
	Wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka modeli	0,00
	Łączny wymóg kapitałowy	0,00

Na dzień 31.12.2013r. Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim nie tworzył dodatkowych wymogów kapitałowych z tytułu powyższych ryzyk z Filara II NUK.

6. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

Bank posiada „Politykę zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Radzynie Podlaskim”. Polityka została przyjęta uchwałami nr 2/20/2013 Zarządu Banku oraz nr 2/VI/2013 Rady Nadzorczej z dnia 04 września 2013 roku.

Rocznej oceny pracy Członków Zarządu dokonują: Rada Nadzorcza – podczas opracowywania Zebraniu Przedstawicieli wniosków dotyczących absolutorium oraz Zebranie Przedstawicieli – poprzez rozpatrywanie wniosków o udzielenie absolutorium poszczególnym członkom Zarządu.

Wypłata premii uznaniowej członkom Zarządu odbywa się zgodnie z zasadami określonymi przez Radę Nadzorczą uchwałą nr 2/VI/2013 z dnia 4 września 2013 roku w sprawie zasad wynagradzania członków Zarządu pozostających z Bankiem w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli wysokość premii uznaniowej przewyższa 30% wynagrodzenia stanowiącego podstawę naliczenia premii, wówczas 40% premii uznaniowej wypłacane jest w formie wpłaty na zadeklarowaną przez Członka Zarządu pełną ilość udziałów w Banku.

Na dzień 31.12.2013 r, 18 osób zaliczało się do stanowisk kierowniczych w Banku (członkowie zarządu, pracownicy podlegli bezpośrednio członkom zarządu, główny księgowy i dyrektorzy Oddziałów). W okresie od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r. pracownikom tym wypłacono z tytułu wynagrodzeń za pracę łącznie 1.757.182,20 zł, z tego: 1.332.194,62 zł z tytułu wynagrodzenia zasadniczego, 239.034,80 zł z tytułu dodatków funkcyjnych oraz 185.952,78 zł z tytułu premii uznaniowych.

7. Informacja o stratach brutto z tytułu ryzyka operacyjnego

W okresie obowiązywania nowej Rekomendacji M ze stycznia 2013r. w Banku wystąpiły następujące straty brutto w podziale na linie biznesowe i poszczególne klasy i kategorie zdarzeń ryzyka operacyjnego:

Tabela 20 (strata brutto powyżej 200 zł lub czas przestoju usługi powyżej 0,5 h)

	Strata w tys. zł	Koszt w tys. zł	Czas przestoju	Ilość zdarzeń
			w min	
1 Bankowość detaliczna	0	0	6470	5
1 Oszustwo wewnętrzne	0,00	0,00	0	0
2 Oszustwo zewnętrzne	0,00	0,00	0	0
3 Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0,00	0,00	0	0
4 Klienci produkty i praktyki operacyjne	0,00	0,00	0	0
5 Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0,00	0,00	0	0
6 Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0,00	0,00	1 000	3
7 Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	0,00	0,00	5 470	2
2 Bankowość komercyjna	1,71	0,03	65	2

1	Oszustwo wewnętrzne	0,00	0,00	0	0
2	Oszustwo zewnętrzne	0,00	0,00	0	0
3	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0,00	0,00	0	0
4	Klienci produkty i praktyki operacyjne	0,03	0,03	65	1
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0,00	0,00	0	0
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0,00	0,00	0	0
7	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	1,68	0,00	0	1
3	Płatności i rozliczenia	5,59	3,22	24 977	22
1	Oszustwo wewnętrzne	0,00	0,00	0	0
2	Oszustwo zewnętrzne	0,00	0,00	0	0
3	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0,00	0,00	0	0
4	Klienci produkty i praktyki operacyjne	0,00	0,00	0	0
5	Szkody związane z aktywami rzeczowymi	2,10	2,10	0	1
6	Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0,76	0,76	24 887	15
7	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	2,73	0,36	90	6
R A Z E M :		7,30	3,25	31 512	29

Na podstawie analizy macierzy bazylejskiej można stwierdzić, że największe straty Bank ponosi w ramach **Linii biznesowej „Płatności i rozliczenia”**, gdzie zanotowano 22 zdarzenia na łączną kwotę strat brutto 5,59 tys. zł i łączny czas przestoju ponad 416 godzin, z czego blisko 415 godzin dotyczyło niedostępności bankomatów.

W analizowanym okresie zarejestrowano zdarzenia, charakteryzujące się niską dotkliwością i niską częstością występowania, co pokazuje poniższa tabela.

Tabela 21

Poziom	Wskaźnik progowy	Wskaźnik progowy	Ilość zdarzeń	Straty brutto w tys. zł	Czas przestoju w minutach
	dotkliwości	Częstości			
akceptowalny	Niska	Niska	25	7,30	8 920
akceptowalny	Niska	Wysoka	0	0	0
ostrzegawczy	Wysoka	Niska	4	0	18 802
krytyczny	Wysoka	Wysoka	0	0	0

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że w badanym okresie poziom ryzyka operacyjnego w Banku ogólnie osiągnął poziom akceptowalny. Poziom ostrzegawczy dotyczy czterech zdarzeń dotyczących awarii bankomatów które spowodowały przerwy w działaniu bankomatów dłuższe niż

48 godzin. W przypadku pozostałych zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego podejmowano adekwatne do zaistniałego ryzyka działania służące wyjaśnieniu przyczyn oraz minimalizacji strat w przyszłości.

Można stwierdzić, że ryzyko operacyjne w Banku utrzymuje się na umiarkowanym poziomie, a prowadzone i planowane działania powodują, że prognozy co do poziomu ryzyka na najbliższy okres są także optymistyczne. Działania długofalowe związane z promowaniem sprzedaży usług elektronicznych, rozwojem infrastruktury teleinformatycznej oraz szkoleniami pracowników powinny się przyczynić do zmniejszenia ilości zdarzeń ryzyka operacyjnego.

* * *

Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykami i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową pozwoli Bankowi na dynamiczny i bezpieczny rozwój.